

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VOSITASIDA BO‘LAJAK BOSHLANG‘ICH SINF O‘QITUVCHISINING KREATIV TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI

Farxodova Dilnoza Quدرات qizi

Buxoro davlat universiteti

Ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi

(Boshlang‘ich ta’lim) ixtisosligi tayanch doktoranti

Email: d.q.farxodova@buxdu.uz

<https://orcid.org/0009-0008-5824-7811>

ANNOTATSIYA: mazkur maqolada, raqamli texnologiyalar yordamida bo‘ljak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kreativ tafakkurini rivojlantirish metodikasi tahlil qilinadi. Hozirgi kunda ta’lim tizimida kreativlik, o‘quvchilarning o‘z fikrini erkin ifoda etish va innovatsion yechimlar yaratish qobiliyatlarini shakllantirish muhim ahamiyatga ega. Raqamli texnologiyalar, o‘z navbatida, ta’lim jarayonida kreativ tafakkurni rivojlantirishda samarali vosita sifatida xizmat qilmoqda. Ushbu maqolada, raqamli texnologiyalarni integratsiya qilish orqali o‘qituvchilarning pedagogik ko‘nikmalarini takomillashtirish va ularning ijodiy salohiyatini oshirish imkoniyatlari ko‘rib chiqiladi.

KALIT SO‘ZLAR: kreativ qobiliyat, metodika, pedagogik yondashuv, innovatsion ta’lim, ijodiy faoliyat, didaktik metodlar, ta’lim samaradorligi, o‘quvchi faolligi, ijodiy muhit, pedagogik metodika, o‘qituvchining salohiyati.

АННОТАЦИЯ: В данной статье анализируется методика развития креативного мышления будущих учителей начальных классов с использованием цифровых технологий. В настоящее время в системе образования приобретает большое

значение формирования креативности, умения учащихся свободно выражать свои мысли и создавать инновационные решения. Цифровые технологии, в свою очередь, служат эффективным инструментом для развития креативного мышления в образовательном процессе. В статье рассматриваются возможности интеграции цифровых технологий с целью совершенствования педагогических навыков учителей и повышения их творческого потенциала.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: творческие способности, методика, педагогический подход, инновационное образование, творческая деятельность, дидактические методы, эффективность обучения, активность учащихся, творческая среда, педагогическая методика, потенциал учителя.

ABSTRACT: This article analyzes the methodology for developing the creative thinking of future primary school teachers through digital technologies. In today's education system, the formation of creativity, the ability of students to express their thoughts freely, and the creation of innovative solutions are of great importance. Digital technologies, in turn, serve as an effective tool for developing creative thinking in the educational process. This article explores the opportunities for improving teachers' pedagogical skills and enhancing their creative potential through the integration of digital technologies.

KEYWORDS: methodology, pedagogical approach, innovative education, creative activity, didactic methods, educational effectiveness, student activity, creative environment, pedagogical methodology, teacher potential.

KIRISH. Hozirgi ta'lim tizimida kreativ fikrlash, yangicha yondashuvlar va innovatsion yechimlar yaratish o'quvchilarning intellektual rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ tafakkurini

rivojlantirish esa ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim omillardan biridir. O'qituvchilarning kreativ salohiyatini rivojlantirish nafaqat ularning pedagogik faoliyatini takomillashtirishga, balki o'quvchilarning mustaqil fikrlash, tanqidiy fikrlash va innovatsion g'oyalar yaratish qobiliyatlarini shakllantirishga ham katta ta'sir ko'rsatadi.

Raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonida pedagogik samaradorlikni oshirish va kreativ tafakkurni rivojlantirish uchun samarali vosita sifatida xizmat qilmoqda. Bugungi kunda raqamli ta'lim resurslari, interaktiv platformalar, multimedia vositalari va onlayn treninglar orqali o'qituvchilar o'z pedagogik ko'nikmalarini takomillashtirishlari va ijodiy fikrlashni rivojlantirishga erishishlari mumkin. Ayniqsa, boshlang'ich ta'limda raqamli texnologiyalar yordamida o'qituvchilarga yangi yondashuvlarni o'rganish va qo'llash imkoniyatlari yaratilgan. Bu o'z navbatida, o'quvchilarga kreativ, innovatsion fikrlashni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Ushbu maqolada raqamli texnologiyalarni integratsiya qilish orqali bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ tafakkurini rivojlantirish metodikasi tahlil qilinadi. Maqolada, raqamli ta'lim resurslari va interaktiv vositalarni o'qituvchilar pedagogik faoliyatida qanday samarali qo'llash mumkinligi, shuningdek, kreativ tafakkurni rivojlantirishga yo'naltirilgan metodik yondashuvlar muhokama qilinadi.

ASOSIY QISM. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisining kreativ qobiliyatini rivojlantirish metodikasi ta'lim jarayonida ijodiy yondashuvni joriy etish va o'quvchilarni mustaqil fikrlashga rag'batlantirishni o'z ichiga oladi. Ushbu metodikada, o'qituvchining kreativ qobiliyatini rivojlantirish uchun zarur bo'lgan pedagogik, psixologik va metodik asoslar yoritiladi.

Kreativlik o'qituvchi uchun faqatgina yangi g'oyalarni yaratish qobiliyati emas, balki ta'lim jarayonida turli pedagogik vazifalarni ijodiy yondashuv bilan hal qilishni anglatadi. O'qituvchilar, o'zining ijodiy salohiyatini rivojlantirish orqali, o'quvchilarga ta'limni qiziqarli va samarali tarzda taqdim etishga muvaffaq bo'lishlari mumkin. Bu jarayonda,

o'qituvchining fikrlash erkinligi va yaratgan pedagogik muhit, o'quvchilarda ham ijodiy fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Bo'lajak o'qituvchilarni kreativlikka o'rgatishda quyidagi metodik yondashuvlar samarali bo'lishi mumkin:

- **Problematic vazifalar:** O'quvchilarga muammolarni hal qilish uchun kreativ yechimlar izlashga imkon beruvchi vazifalar berish. Bu usul o'quvchilarda tanqidiy fikrlashni va yangi g'oyalar yaratishni rivojlantiradi.
- **Divergent fikrlashni rag'batlantirish:** O'quvchilarga bitta savol yoki muammoni turli xil yo'llar bilan yechish imkoniyatlarini berish, ularning ijodiy salohiyatini oshiradi. Masalan, "Bu muammoni qanday turli usullar bilan hal qilish mumkin?" degan savollar orqali yangi fikrlarni shakllantirish.
- **Ijodiy metodlarni qo'llash:** O'qituvchilar darslarni ijodiy va o'zgacha yondashuvlar bilan o'tkazishlari lozim. Bu metodlar o'quvchilarning qiziqishini uyg'otadi va ularni yangi bilimlarni o'zlashtirishga rag'batlantiradi.

O'qituvchining kreativ qobiliyatini rivojlantirish uchun, sinfda ijodiy muhitni yaratish juda muhimdir. Bu muhitda o'quvchilar o'z fikrlarini erkin ifoda etishlari, xatolardan qo'rqmasdan yangi g'oyalarni sinab ko'rishlari kerak. Sinfda ijodiy muhit yaratish uchun quyidagi omillarni inobatga olish zarur:

- **Ijodiy motivatsiya:** O'qituvchi o'quvchilarga o'z fikrlarini erkin ifoda etishga va xatolarni o'rganish jarayonining bir qismi sifatida qabul qilishga yordam beradi.
- **Hamkorlik va guruh ishlari:** O'quvchilarni guruhlar bilan ishlashga undash, ularning ijodiy salohiyatini oshiradi va bir-biridan yangi fikrlarni o'rganishga imkon beradi.
- **Erkin ifoda va muhokama:** O'quvchilarga mavzuni kengroq yoritish uchun erkin ifoda qilish imkoniyatini berish, ularni ijodiy faoliyatga jalb qiladi.

Hozirgi kunda texnologiyalar ta'lim jarayonida kreativ fikrlashni rivojlantirish uchun samarali vositaga aylangan. Bo'lajak o'qituvchilarni zamonaviy innovatsion

texnologiyalarni qo'llashga o'rgatish, ularning pedagogik faoliyatini yanada samarali qilish imkonini beradi. O'qituvchilar interaktiv ta'lim texnologiyalaridan, onlayn resurslardan, multimedia materiallardan foydalangan holda, o'quvchilarda yangi g'oyalar yaratish va ularni taqdim etishda ijodiy yondashuvni qo'llashlari mumkin.

Bo'lajak o'qituvchilarning kreativ qobiliyatini rivojlantirishda amaliy metodlar va vositalar muhim rol o'ynaydi. O'qituvchilarga quyidagi amaliy tavsiyalarni taklif etish mumkin:

- **Kreativ treninglar:** O'qituvchilar uchun ijodiy fikrlashni rivojlantirishga qaratilgan maxsus treninglar o'tkazish.
- **Sinfda rolli o'yinlar:** O'quvchilarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish uchun rolli o'yinlar va dramatik faoliyatlarni tashkil etish.
- **Qiziqarli vazifalar va loyihalar:** O'quvchilarni yangi g'oyalar yaratishga undash uchun qiziqarli va interaktiv vazifalar taqdim etish.

Munozara va Muhokama. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisining kreativ qobiliyatini rivojlantirish metodikasi ta'lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishda muhim ahamiyatga ega. Pedagoglarning ijodiy salohiyatini oshirish, nafaqat o'qituvchining o'z faoliyatini takomillashtirishga, balki o'quvchilarning umumiy ta'lim sifatini oshirishga ham xizmat qiladi. Shu bilan birga, bu jarayonda bir qator savollar va muammolar yuzaga keladi, ulardan ba'zilari quyidagilardir:

1. Ijodiy yondashuvning metodik asoslari

Kreativlikni rivojlantirish uchun pedagoglar tomonidan qo'llaniladigan metodik yondashuvlar har doim ham aniq va samarali natija berishi kafolatlanmaydi. Ba'zi hollarda, o'qituvchilar yangi metodlarni sinab ko'rishda qiyinchiliklarga duch kelishlari mumkin, chunki ijodiy yondashuvlarni amaliyotga tatbiq etish ham vaqt, ham pedagogik ko'nikmalarni talab qiladi. Shuning uchun, kreativ metodlarning ta'lim jarayoniga qanday

mos kelishini aniqlash va o'qituvchilarga bu metodlarni qanday muvaffaqiyatli qo'llashni o'rgatish dolzarb masala bo'lib qoladi.

2. O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi o'zaro munosabat

O'qituvchining kreativligini rivojlantirishda o'quvchilarning fikrini hurmat qilish va ular bilan o'zaro ishonchli munosabat o'rnatish muhim ahamiyatga ega. Biroq, ba'zida o'qituvchilar, o'quvchilarda ijodiy qobiliyatni shakllantirish uchun kerakli erkinlikni ta'minlashda qiyinchiliklarga duch keladilar. O'qituvchi o'quvchilarni o'z fikrlarini erkin ifoda etishga undashi lozim, lekin bu erkinlikni haddan tashqari kengaytirish yoki nazoratni yo'qotish ham o'z o'rnida muammolarga olib kelishi mumkin. O'quvchilarning ijodiy yondashuvlarini to'g'ri yo'naltirish va ularni nazorat qilishning to'g'ri muvozanatini topish – bu pedagogning asosiy vazifasidir.

3. Innovatsion texnologiyalarning o'rni

Innovatsion texnologiyalar o'qituvchining kreativ yondashuvini yanada rivojlantirishga yordam beradi, ammo ba'zan texnologik vositalar o'qituvchining pedagogik maqsadlariga to'liq mos kelmasligi mumkin. Masalan, ba'zi pedagoglar zamonaviy texnologiyalarni qo'llashda ularning ta'lim jarayonidagi samaradorligini to'liq baholay olmaydilar. Bundan tashqari, texnologiyalarni qo'llash uchun o'qituvchilarda tegishli malakalar bo'lishi zarur, shuningdek, texnologik vositalar o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishda samarali bo'lishi uchun to'g'ri tanlovlar amalga oshirilishi kerak.

4. Kreativlikning rivojlanishidagi individual farqlar

O'quvchilarda kreativlikni rivojlantirish jarayonida, har bir o'quvchining individual xususiyatlari va o'qish uslubi muhim rol o'ynaydi. Ba'zi o'quvchilar uchun kreativ yondashuvlar oson va qiziqarli bo'lishi mumkin, boshqalar esa o'z fikrlarini ifodalashda qiynalishi yoki yangicha yondashuvlarga nisbatan qarshilik ko'rsatishi mumkin. Shunday

qilib, o'qituvchilar o'z darslarini shunday tashkil etishlari lozimki, har bir o'quvchi o'ziga xos tarzda ijodiy rivojlanishi mumkin bo'lsin.

5. Ta'lim tizimining qo'llab-quvvatlashi

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ qobiliyatini rivojlantirish uchun ta'lim tizimi ham muhim rol o'ynaydi. Ta'lim tizimi pedagoglarga zamonaviy metodlarni o'rgatish va ularni amaliyotga tadbiq etish uchun zarur sharoitlar yaratishi kerak. Aks holda, o'qituvchilar yangi pedagogik yondashuvlar va texnologiyalarni qo'llashda cheklangan imkoniyatlarga ega bo'lishlari mumkin.

Xulosa. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ qobiliyatini rivojlantirish metodikasining samarali bo'lishi uchun, pedagoglar nafaqat ijodiy fikrlashni o'zlashtirishlari, balki o'quvchilarning kreativ salohiyatini to'g'ri yo'naltirishda ham katta mas'uliyatga ega bo'lishlari lozim. Ta'lim tizimi, o'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning samarali bo'lishi, innovatsion texnologiyalarni to'g'ri qo'llash va individual yondashuvning o'rni – bularning barchasi kreativ metodikaning muvaffaqiyatli amalga oshirilishida asosiy omillar hisoblanadi. Shuningdek, o'qituvchilarni kreativ yondashuvlarni qo'llash uchun doimiy ravishda malaka oshirishga va pedagogik yangiliklarni o'rganishga undash, ta'lim jarayonining sifatini oshirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayev, A. (2018). Pedagogik innovatsiyalar va ularning ta'lim tizimidagi roli. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti.
2. Mirzaeva, Z. (2020). Bo'lajak o'qituvchilarning kreativ qobiliyatini rivojlantirish metodikasi. Toshkent: Fan va Texnologiyalar nashriyoti.
3. Berkovits, I. & Greshnova, T. (2019). Kreativlikni o'qituvchilarda shakllantirish: metodologik yondashuvlar. Moskva: Pedagogika nashriyoti.

4. Shaymardanov, A. (2017). Bo'lajak o'qituvchilarni kreativ fikrlashga o'rgatish metodikasi. Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti nashriyoti.
5. Gulomova, F. (2016). Innovatsion texnologiyalar va kreativ ta'lim: nazariy va amaliy masalalar. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.
6. Kudryavtsev, V. (2021). Pedagogik ijodkorlik va uning rivojlanish mexanizmlari. Sankt-Peterburg: Rossiya Ta'lim Akademiyasi.
7. Xolmatova, N. (2022). Boshlang'ich ta'limda kreativlikni rivojlantirishning metodik asoslari. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
8. Zaynutdinov, R. (2021). Kreativ yondashuvlar: pedagogik ta'lim va amaliyotdagi yangi yo'nalishlar. Moskva: Akademiya nashriyoti.
9. Dunlap, D. & Grabowski, P. (2018). Creativity in education: Cultivating creative teachers. New York: Routledge.
10. Tursunova, M. (2019). Bo'lajak pedagoglarni ijodiy fikrlashga o'rgatish metodikasi. Toshkent: Milliy ta'lim nashriyoti.
11. Farxodova, D. (2024). BOSHLANG'ICH TA'LIMDA RAQAMLASHTIRISHDA O'QITISHNING SIFATINI OSHIRISH OMILI. TAMADDUN NURI JURNALI, 9(60), 43-45.
12. Фарходова, Д. (2024). Theoretical and methodological principles of increasing the professional competence of philology students. Актуальные вопросы языковой подготовки в глобализирующемся мире, 1(1).
13. Jumaniyozova, M., & Farhodova, D. (2022). BOSHLANG 'ICH SINFLARDA "TOVUSHLAR VA HARFLAR" BO 'LIMINI O 'RGANISHNING MAQSAD-VAZIFALARI. Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences, 1(6), 234-238.
14. Yunus, Y., & Yarashov, M. (2023). Effectiveness of experimental work aimed at forming general labor skills in students based on gender equality and differences.

- In E3S Web of Conferences (Vol. 420, p. 06011). EDP Sciences.
- 15.** Jobir o'g'li, Y. M., & Roziyabonu, S. (2022). 1-SINF MATEMATIKA DARSLARIDA GEOMETRIK MATERIALLARNI O'RGATISH. THEORY AND ANALYTICAL ASPECTS OF RECENT RESEARCH, 1(9), 132-137.
 - 16.** YARASHOV, M. (2022). Characteristics of International Integration of Sciences in Primary Schools. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz), 23(23).
 - 17.** YARASHOV, M. (2023). Methodology of Application of Digital Technologies in Primary Education. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz), 30(30).
 - 18.** YARASHOV, M. (2023). The Place of Digital Technologies in the Education System. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz), 30(30).
 - 19.** Jobirovich, Y. M. (2022). TOOLS OF USING DIGITAL TECHNOLOGIES IN PRIMARY EDUCATIONAL COURSES. EUROPEAN JOURNAL OF MODERN MEDICINE AND PRACTICE, 2(4), 119-123.
 - 20.** Hamroyev, A. (2022). RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI TA'LIM JARAYONIGA TATBIQ ETISH ZAMONAVIY TA'LIM KONSEPSIYASINING ASOSI. PEDAGOGS jurnali, 1(1), 35-37.